

Diarium

under en Botanisk färd på gränsen af Calmare och Jönköpingslän från och med den 1 Julii 1851, till och med den 20 samma månad och år.

C. Ag. Westerlund

Julii månad

1ste

Kl ½ 7 på morg. reste vi med beställd[#] skjuts från Berga förbi Öratorp till Bäckebo, samt derifrån vidare till Kråksmåla, Grönskåra till Fagerhult der vi togo in på prestgården och blefvo gästfritt och artigt emottagna af Prosten Löfgren. Hit kommo vi kl. 6 på aftonen efter att hafva rest nära 8 mil på dagen. – I Mjöhult stannade vi till en stund och hälsade på Stud. Granlund. Han har i Kråksmåla Sⁿ funnit Anemone ranuncul. (ett par ställen), Trollius (ymnig), Taxus m. fl.

P. M. Då den resande från Calmar inkommer i Bäckebo Sⁿ, visar sig straxt länets rätta naturbildning. Stora Barrskogar samt i omväxling hedar, små löfträdsdungar och spridda åkerlappar. Då man inkommer i Kråksmåla Sⁿ blir hela utseendet mycket wackra-

Julii månad

re och frodigare; lundarne (synnerl. af Ek och Björk) blifva lifliga och vidsträckta, och wackra hagar presentera sig. Öfverallt häråt är dock trakten mycket stenig, graniten reser sig upp i långa bergsåsar, och höga backar omväxla med djupa dälдер. Graniten framträder här liksom kalkstenen på Öland fast hög och trappig. – Insjöar och Gölar gör landet wackert.

Då man inkommer i Fagerhults Sⁿ blifva barrskogarne tätare, bergskullarne större och vägarne backiga. Den lär wara kring 800 fot öfver hafvet. – På flera dagar har jag icke hört Göken gala vid K. eller på Öland men här gol han raskt flera dagar.

2^{dre}

På morgonen gorde vi en wandring kring Fagerhultstrakten och anmärkte: *Carex filif.* & *vesicaria* (på sjöstränderna), *Plantanthera Clorantha* (rarissim) *Geranium lucidum* (ymnig på bergskullar), *Pyrola minor*, *Aquileg. vulg.* – För midd. reste vi Gästgifwarens skjuts till Triabo i Wirsrums Sⁿ. Sedan vi blifvit

Julii månad

något i ordning gorde vi ngra vidlyftiga exkurs. i Triabotrakten der *Arnica* war allmän på ängsbackar, med *Viburnum*, samt *Carex filiformis* i Triabosjön. Allmänna växter här äro:

<i>Veronica agrestis</i>	<i>Erica vulgairs</i>	<i>Geum rivale</i>
- <i>arvensis</i>	<i>Vaccinium vit.-id.</i>	<i>Papaver dub.</i>
- <i>chamaedr.</i>	<i>Oxycoccus pal.</i>	<i>Chelidon. majus</i>
- <i>officinal.</i>	<i>Myrtill. ulig.</i>	<i>Helianth. vulg.</i>
<i>Pinguicula vulg.</i>	<i>Epilob ang.</i>	<i>Tilia europ.</i>
<i>Eriophorum vag.</i>	- <i>mont.</i>	<i>Nuphar lut.</i>
<i>Scirpus palust.</i>	<i>Andromeda palustris</i>	<i>Trollius (ymn.)</i>
<i>Nardus str.</i>	(på Tråsjöön)	<i>Ranunculus acris</i>
(med flera allmänna gräs)	<i>Ledum pal.</i>	- <i>auricom.</i>
<i>Myosotis stricta</i>	<i>Scleranthus</i> ☉ & <i>per.</i>	<i>Glechoma</i>
- <i>hispidia</i>	<i>Stellaria gram.</i>	<i>Lamium alb. & purp.</i>
- <i>arvensis</i>	<i>Arenaria serpyll.</i>	<i>Rhinanthus major &</i>
<i>min.</i>		
- <i>palustris</i>	<i>Agrost. githago</i>	<i>Melampyr. sylvat.</i>
<i>Hottonia</i>	<i>Lychn. fl. Cuculi</i>	- <i>prat.</i>
<i>Primula veris</i>	<i>Viscaria vulgaris</i>	<i>Euphr. off. & grac.</i>
<i>Gentiana camp. (spars.)</i>	<i>Cerastier</i>	<i>Pedicul. pal.</i>
<i>Campanula persicif.</i>	<i>Sedum acre</i>	(de andra återges bland
<i>Tetradyn.)</i>		
<i>Lithosp. arv.</i>	- <i>annuum</i>	<i>Geranium lucidum</i>
<i>Anchusa off</i>	<i>Telephium</i>	- <i>sylv.</i>
<i>Viola sylvatica</i>	<i>Euphorb. peplus</i>	<i>Orob. tub.</i>
<i>Rhamnus frang.</i>	<i>Rosa mollis</i> γ <i>subml.</i>	<i>Lathyrus pr.</i>
<i>Heracleum Sphond.</i>	<i>Spirææ</i>	<i>Vicia sepium</i>
<i>Conium</i>	<i>Fragaria vesca</i>	<i>Ervum hirs.</i>
<i>Cerefol. sylvestre</i>	- <i>collina</i>	<i>Lotus corn.</i>
<i>Allium oleraceum</i>	<i>Comarum</i>	<i>Trifol. arv.</i>
- <i>scorodoprasum</i>	<i>Potent. verna</i>	- <i>mont.</i>
<i>Trientalis europaea</i>	- <i>Torment.</i>	- <i>pratense</i>
		<i>Medicago lup.</i>

Julii månad

Hypericum perf.	Artemisia vulg	Carex vulgaris & acuta
- quadrang.	- abs.	Carex filif., panic., stellulata
Hypochær. mac.	Antennaria dioica med γ	corymbosa (h. o. d.)
Scorzon. hum.	Senecio vulg.	Betula alba & glutinosa
Leontod. Tarax.	- sylvat.	Urtica
Hieracium pilos.	Erigeron acre	Salix caprea
-auricula	Achillea!	- 5andra
-murorum	Chrysanth. Leuc.	- aurita
Carlina vulg.	Orchis mac.	Empetrum
Centaurea cyan.	Gymnadenia Conops.	Myrica
-scabios.	Platanthera bif.	Equisetum fluv. & palustre
	(P. Clor. torde ej finnas här)	etc.

Lundarne bestå af: Ek, Asp, Lönn, Oxel, Rönn, Hägg, Björk. –
Wi återkommo kring kl. 10 aft. till Gästgifvaregården.

Björkmossa den 6 Julii

Den 3 Julii gorde jag på morg. några små vandringar kring
Triabo och tog många ex. af Thesium alpinum och Arnica. – Wid
midd. reste vi till Björkmossa (1 ½ mil). Största delen av
Wirsrums Sⁿ är wacker med stora, vidsträckta Ek- och
Björklundar, högder och dalar. Sedan vi på Bj. Gästgifvaregård
insatt våra saker wandrade vi af nedåt Wirsrums Sⁿ. – Allmänna
växter i alla de ängar och betesmark vi hittills genomströfvat äro:
Arnica, Trollius, Thesium. Oxel förekommer jämte Ask och Lind
spriddt öfverallt. Wid Björkm.

Julii månad

wäxte Scrophularia nod. Geum urb. Laserpitium, Crepis
praemorsa, Platanth. bifolia (hvilka alla äro öfverallt allmänna).
Wid Ekeflo i en äng wäxte ymnigt blad af Cirsium heteroph.
(troligen steril), Platanth. Chlorantha ymnigt i en äng. Lactuca
muralis i skrefvorna på ett berg öster om Wirsrums kyrka, med
Pyrola chlorantha & Ervum tetrasp. β tenue, Trifolium proc. β
humile. I en hage jemte vägen straxt n. om Ws kyrka: Pulsatilla
vulgaris i frukt. Dessutom anmärktes Pimp. saxifraga, Carum
carvi, Naumburgia, Carex muricata, vesicaria, Gymnadenia
(hvilka alla i trakten äro allmänna). –

Utom de förut uppräknade hörer till de allmännare växarterna:

Lycopus europ.	Agrostis canina	Aira cæspitosa
Iris Pseudacorus	- vulgaris	Dactylis glom.
Eriophorum angust.	Apera spica v.	Schedonor. tect.
Heleocharis palustr.	Anthoxanthum	Festuca ovina
Scirpus fluitans	Melica nutans	- duriuscula
- cæspitosus	Holcus lanatus	Bromus mollis
Phleum pratense	Avena pratensis	Briza media
Alopecurus pratensis	- elatior	Alopec. geniculatus
	- pubescens	

Julii månad

Molinia fluitans	Poa annua	P. pratensis
Sesleria coerulea	Lolium perenne	Trichera arvensis
Alchemilla vulg.	Cynosurus crist.	Plantago major
Pl. lanceolata	Majanthemum conv.	Galium boreale
Gal. palustre	Pl. media	- verum
Convolvulus arv. (: w. h. o. d.)	G. uliginosum	Viola canina
Hyoscyamus niger	Luzula camp. & pilosa	Drosera longifolia
V. palustris	Viburnum Opulus	(Scler. ☉ är allmst.)
Epilobium mont.	E. palustre	Stellaria media
Triglochin pal.	Alisma Plant.	Geum urbanum
Saxifr. granulata	Dianth. del.	
Spergula arvensis	Lythrum (h. o. d.)	
Rubus idaeus		
Thalictrum simplex	Caltha palustr.	Batrach. aquatilis
Potentilla argentea		
Ajuga pyramid.	Prunella vulg.	Thymus serpyllum
Calamintha Acinos	Scrophularia (h. o. d.)	Capsella bursa past.
Thlaspi arv.	Draba verna	Sisymb. sophia
Brassica camp.	Sinapis arvensis	Linum Cathart.
Oxalis acetosella	Fumaria off.	Polygala vulgaris
Vicia cracca	Ervum tetrasperm.	Lappa major
		Crepis tectorum
Cirsium palustre	Serratula tinctoria	Filago montana
Anthemis arvensis	Carex dioica	C. muricata
Carex leporina	- pallescens	- flava
Urtica urens	U. dioica	Hydrocharis (spars.)
Equisetum arv.	E. palustre	Chenopodium viride
Blitum bon. Henricus		

Natten till den 4de huj. logerade vi hos ett bondfolk i Wirsrums by. Dagen efter skildes vi åter och råkades oförmodat redan i en skog vid Aggatorp;

Julii månad

sedan skilda åt, träffade vi ihop först på vårt hufvudquater Bj. gästgård. – Jag vandrade först h. o. d. i Wirsrumsbyns trakter, begaf mig sedan åt Misterhult, Aggatorp, samt ned till Tynshult och Holm, samt derifrån upp till Holmskog i Jönköping län der jag låg öfver natten i en bondgård. Den 5te huj. wandrade jag oppför genom Korparyd, Stora Ånhult till Stenberga; derifrån förbi Skörtorp, genom Ulfarp till Björkmossa, dit jag kom på aftonen.

Wirsrums socken är en af de behagligaste åt detta hållet. Den mästa skogen består af Lofträdslundar (af Ek, Björk med Lönn, Ask, Oxel, Lind, Pyrus Malus (h. o. d.) Rönn). Höga backar, här och der bergshögder eller långa bergåsar (än skogsbewäxta och än – fast mera sällan – kala af på hvarandra hopade granitblock) omväxl. i en tät och jemn följd med djupa dalar. Sådan är orten i allmänhet. Högderna äro mext bewäxta af barrskog (mest Gran), och dälderna bestå synnerligast af Björkdungar; förekommer åter något mindre bergigt ställe så finner man der merendels wackra Eklundar. Wirsrums by

Julii månad

ligger i en sank dæld, på alla sidor omgifven af hägrande, allt mera stigande höjder och skogiga bergskullar. Omgifven af ”Morängen” ligger der Wirsumssjön genom en å sammanbunden med sjön Hjorten, på gränsen af Jönköpings län. Wid och i Wirsumssjön växte *Batrach. aqu. *heteroph.* & *B. panthotrix* DC., *B. *Petiveri* β majus (Enl. H.: med alla bladen njurlikt 3delta), *Menyanthes*. På ängar och ängsbackar *Salix repens* med γ *argentea*, *Lathyrus heterophyllus* (några få explar), *Verbascum Thapsus* och *nigr.* (hvilka båda äro allmänna), *Ranuncul. bulbosus* (a.), *Linaria vulg.*, *Convolvulus arv.*, *Jasione*, *Convallaria majalis*. Wid Misterhult: *Convallaria multifl.* (spsam), *Asperugo procumbens*, *Cirsium heteroph.* ymnig söder om byn, i blomma, likaledes ymnig på fukt. ängar vid Aggatorp. – Wid Wirsum tog *G. Viscaria flor. alb.* (r.) et *Lathyrus sylv.* (r.) – Emellan Aggat. och Tynshult växte *Pyrus Malus* samt en småblommig form af *Geran. sylvaticum* (rar). Emellan Tynshult och Holm: *Allium scorodoprasum* m.fl. – Wid byn Holmskog på en äng *Cirsium heteroph.* ymnigt knoppbärande,

Julii månad

Trifolium medium. Wid Korparyd: *Viscaria flor. alb.*, *Melandr. pratense* – Bäckarne som öfverallt framflyta mellan sjöar och gölar hysa ibland stenarna: *Lythrum*, *Glycer. fluitans*, *Pors*, *Rhamn. frang.*, *Solanum dulcamara*. *Platanth. Chlorantha* växer sparsamt spridd öfverallt. I Lundarna: *Laserpitium*, *Heracleum*. Straxt S. om Ulfarp: *Pyrola rotundifolia*, samt på en ängsbacke vid byn U. *Potentilla rupestris* samt *Turritis glabra* (den förre copiosissime och mycket frodig; den sednare rar.). – I går hördes Göken ännu.

Utdrag ur Goldkuhls annotationer:

(*Viola tricolor* växer mycket allmän i sin wackra, 3färgade huvudform, hvaremot afarten *arvensis* är sparsam, twärtemot förhållandet i Kalmartr. – *Betula odorata* Bechst. växer öfverallt sparsammare än *B. alba*.)

4/7 ”Omkring och i Wrumsjön: *Potamogeton natans*, *Ranunc. flam. γ reptans*, *Mentha arv. Juncus conglom. & filiform.* *Myriophor.*[!] *spicat* etc. S. om Wrumsjön *Spergula 5andra*, *Asplenium Trichom.* & sept. *Lycopodium clavatum* (på detta ställe teml. ymnig),

Julii månad

Calla. Omkring Misterhult: *Geranium molle pusillum*, *Batr. pantotr.*, *Tanacetum* (här och der ymnig inom gärdesgårdarne), *Melandrium prat.* (h. o. d.), *Levisticum off.* – I lundarne S. om sjön Hjorten: *Vicia sylv.*, *Viola mirabilis*; *Lonicera xylosteum* blott några buskar, *Paris* (sedd på flera andra ställen), *Daphne* 1 ex; (likaledes 1 ex. söder om Saljen.), *Lysimachia vulgaris*, *Pyrola chlor.* (sedd på flera st.), *Campanula rotund.* *Stachys pal.* – Omkring Ånhult: *Crataegus monog* (enstaka). Vid Björke branta hållar, stupande mot Söder: *Clinopodium*, *Lactuca muralis* (sedd på flera st.). Omkring Stenberga: *Fraxinus*, *Cirsium arvense*, *Heracleum* (på flera st.), *Rosa tomentosa*, *Solidago*, *Rubus sax.* *Galeopsis versicolor* & *tetrahit.* – 5/7 *Pedicularis sylvatica* i en något sank äng emellan Stenberga och Saljen, teml. sparsam; *Carex pilulifera* (S. om Saljen; äfven på flera st.). *Pyrola secunda* teml. allmän. *Sanicula europaea* (sparsamt.); *Matricaria cham.* *Listera ovata* (S. om Saljen teml. sparsamt).

Julii månad

Polygonum viviparum (:likaså), *Rosa canina*. Vid Skärfveta Pappersbruk: *Cynoglossum*, *Scutellaria gal.* *Peucedanum pal.* (äfven sedd vid andra bäckar), *Nymphaea alba* (ej sedd förr), *Mentha aqu.* & *Lycopus sparsamma*. *Cardamine pratensis*. S. om Skärfveta: *Polygonum lapathifol.* (spars.) *Valeriana off.* (rar.), *Rumex crispus*, *acetosa*, *acetosella* (öfverallt allmänna). Emellan Skärfveta och Högredda, öster om vägen i en uttorkad mosse, uppfyllt af trädrötter o. d. *Potentilla norvegica* 1 exemplar, *Epilobium tetragonum* (ymnig), *Senecio sylv.*, *Veronica scutellata* β *villosa*, etc. – Längre upp i en mosse vid vägen: *Cardamine amara* (ymnig och alldeles röd), *Lycopodium annotinum*.”

Goldkuhls vndringar voro: Från Misterhult utefter sjön Hjorten förbi L. och St. Ånhult, Björke, till Stenberga, och låg hos en bonde invid herrgården Hasselås (Öfverste Liljenstolpes egendom). ”Kring Misterhult och sjön Hjorten woro herrliga lundar. Vid Björke branta

Julii månad

hällar, hvarefter höga af fure bestående skogar, till Boabyn, der åter Lövskog och wackra ängar widtogo.” – ”Den 5te gick jag (G. neml.) från Stbga till sjön Saljen, hvarefter jag följde den Södra, för det mästa af stora barrskogar upptagna stranden till ett ställe, Kyrkotorp kalladt, hvarefter jag åter gick norråt till Skerfveta Pappersbruk och sedan åt S. förbi Högarp, Ulfarp och till Björkmossa der vi båda hvilade öfver natten.”

Sedan jag nedskrifvit ofvanstående anteckningar gjorde jag en timmas exkursion utåt ängarne och lundarne ikring Björkmossa samt anmärkt: *Platanthera Chlorantha* (allmän häromkring), *Solidago*, *Actaea spicata* (ej synnerligt sparsam), *Viscaria flor. albis*, *Geum urbanum*, *Melandrium pra.* (ymnig), *Turritis glabra*, *Polygonum Fagopyrum* (sparsam i en linåker), *Campanula Trachelium*, *Cirsium heterophyllum* (ymnig i ett par ängar), *Agrostemma Githago*, *Paris 4folia*, *Lathyrus heterophyllus* ej sparsam på åkerrenar och kring stenrör, *Pedicularis sylvatica* rar.

Julii månad

Sedan vi ätit middag reste vi till Klöfdala Gästgifvaregård i Järeda Sⁿ (1 9/16 mil). Wi bebodde enligt Gästgifvarens utsago samma hus der Botanisten Arrhenius är född och det föräldr. rått om, och samma rum der en af hans bröder har dött. Wägen hit war mera ödslig, bergen kalare och brånarne tätare. Sedan vi blifvit litet i ordning gorde vi en exkursion på några timmar. *Pulsatilla vernalis* växte ymnigt på ljunghedarna vid Klöfdala och Järeda, *Arbutus uva ursi*, *Orobus tuberosus* β *tenuifolius*, *Silene nutans* (h. o. d.), *Oxytropis camp.* (straxt vid ån), *Pulsatilla vulgaris* stod öfverallt i frukt, men i full, frisk blomma på Järeda kyrkogård, *Centaurea Jacea*, *Lithosp* arv. *Hottonia*, *Alisma*, *Lycopsis arvensis*, *Polygonum lapathifolium*, *Viburnum Opulus* på fl. st. – Goldkuhl fann: Wid Emåns strand: *Thalictrum flav.* *Angelica sylv.*, *Peucedanum pal.* *Valeriana off.* & *sambucifolia* (några ex.), *Triticum caninum*, *Thalictrum simplex*, *Daphne 1 ex.* *Carex ericetorum*, *Poa serotina*, *Nuphar* etc.

Julii månad

Klöfdala den 8de Julii

8de I går företogo vi oss en exkursion nedåt södra delen af Järeda Sⁿ. Wi skildes åt vid Järeda med utsatt möte i Högruda. Jag wandrade af genom Slättmossa, genom stora, ödsliga, af berg på berg, mossar och brånar uppfyllda barrskogar. På köpet kom jag vilse till Skinskälla o sjön Narfvreten och fick gå i en $\frac{3}{4}$ mils omväg till Högruda dit jag vid kl. 1 alldeles uttröttad anlände. Jag åt middag på en bondgård. Goldkuhl kunde ej träffas der ty vi hade gått fel om hvarandra. Jag gick sedan åt Harghult och Quills Pappersbruk i Jönköpings län samt sedan längs Emmån till Järeda och Klöfdala der jag låg öfver natten. Anmärkte växter woro:

Hieracium Schmittii ? (på berg vid Slättmossa spsam.), Spargula 5andra, Erodium Cicut. Trifol. rep. Arenaria serpyll. Platanth. Chlor. Geum urban. Humulus (vid Skinsk.), Astragalus glycyphyllus (ymnig vid foten af ett berg emellan Högruda och Skinskälla.), Lycopodium clavatum, Lactuca muralis (sparsam), Linnaea (allmän i skogen; ej obs. söder om under re-

Julii månad

san), Pyrola minor (några ex.), Orobus niger, Crataegus oxyac. Campanula Trachelium.

I dag gorde jag en exk. kring Klöfdala egentligen för att söka Geum hispidum, som likväl oaktadt mycket sökande ej kunde finnas. Jag anm. häromkring: Jasione (a.), Pulsatilla vulg. (a.), Convolv. arv., Silene nutans (a.), Polygonum amphib. (a. i ån), Thesium (mycket allmäna), Valeriana off. (ej sparsam), Lepidium sativum på en åker, Turritis glabra (som förekommer sparsamt spridd öfverallt.)

Folket här är artigt och vänligt. För att jämt slippa höra den ännu vanliga och så envisa som tråkiga frågan: Cui bono?, ger jag mig vanl. ut för doctor, då folket någorlunda begriper afsigten med mina ströftåg uppåt skogar och moraser i det de tror att jag ur växterna pressar droppar o. d. Såsom "dåktare" betraktad är jag mycket välkommen, men slipper aldrig en mängd af påhälsningar på gator och i husen dit de sport doctorn gått in. Somliga hafwa den andra dan plågan och "iktan" anfäktar dem svårt.

Juli månad.

Oupphörligt måste jag ordinera och skriva rec. – Skogsbyar äro här allmänna; d.v.s djupt in i barrskogen belägna. Dessa är dock alltid i den vackraste delen der någon sjö, lundar eller dal finns.

Pauliström den 10 Juli.

De 8de togo vi skjuts lägre norråt. Alldenstund nära gränsen inga gästgifvaregårdar finnas, så måste vi hos privata personer söka inkomma. Nu reste vi till Pauliströms bruk som äges af Brukspatronen Andersson. Jag (som åkt förut; Goldkuhl gick och botaniserade efteråt) anhöll hos Br.Patr. om att få quarstanna här litet, hvilket mycket gerna beviljades. Wi drucko och språkade hela aftonen och vi bemöttes med största artighet. Bruksp. är ungarl.

Den 9de sedan vi spisat frukost wandrade vi ut något litet. Nu hade det regnat tappert om natten, och med störtskurar fortfor detsamma äfven i dag. Vi uppehölo oss blott omkring Pauliström, der vi antecknade:

Juli månad.

Pulsatilla vulg. (a.), Linaria vulg. (sedd på flera st.), Viburnum (flerst.), Prunella vulgaris fl. alb. Lycopod. Inundat, Cystopteris fragilis, Polypod. Vulg. P. Phegopteris & dryopteris, Polysticum fil. mas (som är öfverallt allmän), Ribes rubrum, Pecedanum palustre (kring ån ymnig), Carex flava etc.

Wägen emellan Klöfdala och Pauliström war första hälften ett stenfält på ömse sidor om den, med några få kohnade tallar, quarstoden efter en stor och vidsträckt, för några år sedan timad skogseld. Den andra hälften utgöres af Löfskog, synnerl. af Björk. – Här oppåt är Tall det egentliga, och på somliga ställen uteslutande rådande barrträdet.

Utdrag ur Goldkuhls anteckningar:

”Omkring Ryd och i sjön derstädes: Succisa, Leontodon hast. Potamogeton prael. Lemna minor, Spargan. Simplex, Stellaria pal. β vir. På en afbränd skog S. om Ryd: Potentilla norvegica 1 ex. Wid Högruda: Potamogeton nitens, Parnassia, Silene nut. (sparsam), Daphne 1 ex. Fragaria elatior (sparsm). Emellan Järeda och Fröreda: Vicia angust.

Juli månad.

Melampyr. crist. Rhamnus chat. (sparsam), Orchis angust. 1 ex. – Emellan Klöfdala och Björkm. woro stora barrskog. och branter, höga backar så at man åkande lätt kunde se barrtr.toppar under till.”

Pauliström dem 12te Julii 1851.

Den 9de gingo vi med Brukspatronen på visit till Regementsskrifvaren Enell 1 qwarts mil från Pauliström, der war en mängd både Fruar, Herrar, Fröknar och Manfolker församlade – ty det war kalas. Wi läto oss ej förskräcka utan till långt på natten lekte och rogade vi oss.

Den 10de. Sedan vi väl kommit opp och frukosterat anträdde vi vår march till Ökna. Störtskurar och stark blåst hörde till ordningen för dagen. Vi blefo skilda på vägen, i skogen och jag kom, sedan jag ätit middag på en bondgård, fram till Comm. Bergdahl der jag blef mycket väl och gladt emottagen. Pastorn åtföljde mig och visade kyrkan, och utsigten derifrån etc. Han har en

Juli månad.

ung, hygglig fru (blott gift ett halft år), ett teml. wackert Bibliothek och en wacker Prestgård.

Ökna utgöres af 3 mycket betydliga åsar som sänka sig mot Calmare län der Emmån börjar. Den sydligaste utgör det utmärkta guldborget. Kyrkan ligger på den nordligaste åsen, snart taget på den högsta punkten i Sⁿ, omgifven af den herrligaste löfskog. Från kyrkan war emellertid den wackraste utsigt man kan önska sig öfver underliggande lunder och dalar i hvilken närmstes djup en bäck framrann. Hel nejden häromkring består af sköna Ek och Björkhagar med frodiga ängar. Allmännaste bergarten i Småland är gneis, här och der granit och på få st. smärre sandstensbildningar. Landet är mycket omväxlande: man träffar ömsom vilda skogar och wackra löfrika lunder, vidsträckta och ödliga ljunghedar och blomstrande ängar, och derimellan klara sjöar och bäckar eller kärr, myrar och mossar. Från trakter af vildt och skrofligt utseende kommer man oförmodat till de wackraste utsigter och den mest leende natur. Jordmånen är hård och skarp med mycket kullerstenar, klapper och grus och sand. – I det inre af Småland

Juli månad.

äro höjderna mer långsluttande och jordbetäckta samt dällderna vidare med en och annan mindre slätt med der och hwar hedar.

Botaniska anmärkningar: Wid Pauliström:

Orchis maculata med hvita blommor, alldeles gröna, ofläckade blad, samt sporre mycket kortare än fruktämnet och skärmen längre än blmorna. – Närmare Ökna: *Ribes rubr.*, *Valeriana samb.* (ej sprsm.), *Turritis*, *Rubus chaemus* (spridd öfver allt), *Prunella florib. alb.* Wid Ökna: *Polygonum vivip.* (allmann), *Lathyrus heteroph.* (i denna trakt synnerl. ymnig), *Pyrola monor & rotundifolia* (båda allmänna), *Carduus heteroph.* (ymnig häromkring), *Camelina sativa* (flerst.), *Rosa villosa* (flerst.), *Melampyrum nemorosum* (ymnig på ett par st.), *Melica nutans* (a.), *Ribes uva-crispa*, *Calamagrostis arundinacea*, *Aquilegia* (r. på kulle utanför kyrkogården), Rand eller Bandgräs planteras här mycket af allmogen såsom prydnad i trädgårdar och på kyrkogården. Bokar stodo flera stycken i en hage intill kyrkan; säges äfven finnas på andra st. här i socknen. Barrskogarna utgöres af Tall. Ask, Alm, Lind och Oxel äro här allmänna löfträd; *Crataegus mo-*

Julii månad.

nogyna Jacq. (flerst.) samt *Cr. oxyacantha*.

Den 11 ströfvade jag (medan Goldkuhl marcherade till Alsheda och Ädelfors) ikring litet smått vid Ökna samt genom skogar och moraser, härs och tvärs genom Pukabo, Ekeberg, Brännekulla till Pauliström der det åter blef dryckjom emedan Regm. Skrifvare Enell m. fl. woro der.

Anmärkte: *Calla palustris* & *Rubus chamaemorus* (allmänt ymniga i skogskärren), *Convallaria polygonatum* r. vid Brännekulla jemte flere ex af *Symphytum off.*

Den 12^e reste jag från Pauliström (Goldk. march. till Kastorp der vi stämt möte) till Böle der jag presenterade mig och mitt ärende hos Inspector Ekström ib. samt blef ganska artigt och förbindligt emottagen både af honom och en älskwärd Fru. Förmiddagen gorde jag en liten rund och upptecknade vid Böle: *Polygonum viviparum*, *Cirsium heteroph.* (båda allmänna), *Lathyrus heterophyllus* (flerst. ej sparsam). Jag marcherade sedan till Kastorp till prostgården dit vi woro bjudna af Prosten Palmberg. Wi råkades der, undfägnades med hwars en kopp kaffe och fingo sedan afmarchera emedan den snåle guds-

22. Juli månad.

manen fick så bråttom att gå bort, fruktande att vi skulle gå så långt i oförskämndhet att vilja hoppas om nattlogi. En sådan kärna dälades under det offentligt skrytande skalet. * -- Wi marcherade till Fluxerum, till Regm. Enell der vi blefvo, såsom wanligt, högst artig och gästfritt emottagna. Strax efter oss kommo tvenne andra gäster: Asessor Hellman och hans son Kongl. Sekter Friz Hellman med hvilka vi blevo bekanta.

Den 13de sedan vi superat gingo vi derifrån och togo vägen förbi och öfver sjön Flen, Buskebo etc och kommo till Böle på eft.m. Derifrån reste vi med Inspekt. med Fru och Löjtn. Ulf sax till Flenshult till Sergeant Larsson der vi tillbragte aftonen och sedan vi spisat nattmat återreste vi till Böle.

Botaniska annotationer: *Carex pauciflora* & *Eriophorum alpinum* (ymniga i kärrmarken emellan Kastorp och Fluxerum). – *Potamogeton crispus* (i sjön Flen ymnig), *Thalocetr. simplex*. *Pyrola minor* & *chloantha* deromkring. Vid Buskebo: *Ribes alpinum*, *Campanula cervicaria*, *C. pers. flor. alb.*, *Lathyr. heteroph.* (ymnig), *Platanth. chlor.* (h. o. d.)

* På Karstorps Prestgårds egor finnas enligt Prostens utsago ca 12 Bokträd.

23.

Juli månad.

Camelina sativa (t. a.).

Böle den 16 Juli

Utdrag af G:s annotationer.

8. ”På Klöfdala gård *Spergularia rubra*; I och kring Stensjön: *Lobelia* (äfvén vid Pauliström), *Veronica scut. & β villosa*, (sedd på flera st.), *Prunus padus*; vid Leda: *Ribes gross. Prunus dom* (troligen förwildad)”

10. ”I Öfra Åmjölkesbo löfång: *Trifolium agr.* (sprsm) vid byn och flerst. i Ökna, *Symphytum off.*; *Humulus*, *Cardamine amara*, (vid Nedra Åmjölk.) *Gnaphal. uliginosum*;”

11. ”Vid vägkanten af Skurubergs backe: *Botrychium Lunaria* 1 ex. – Af en ung vikarierande skolmästare Hultman i Lindeberg fick jag underrättelse om en och annan blomma, såsom: *Monotropa* (Hultesberg) på Öflelandshults egor), *Dracocephalum Ruysch.* (Germaryds egor, Alsheda Sⁿ); Wid Mjöhult: *Allium oleraceum*, *Malva moschata*; I Öknatrakten: *Convallaria polygonatum*, *Carex praecox*, *Leonurus*, *Marrubium*, *Glechoma*, *Cuscuta eur.*, *Angelica sylv.* *Ribes alp.* *Circaea alp.* vid Lillån nära Skuruberg. *Chryso-*

24.

Julii månad.

splenium altern., Veronica beccab., Campanula latifolia, Potentilla norveg (Emhult), Equisetum hiem., Acorus (i Skirö Sⁿ)”

”Gnyltån emellan N. Åmjölkesbo och Ekeberg: Myrioph. sp. (sed på ett par st. till); Pyrrhula vulg. såg jag vid N. Åbo flyga öfver vägen”

12. ” Wid Ryd: Euphrasia gr. som öfverallt tycks vara ganska sprsm på ljungbackar, Ranunculus repens, Holcus lanatus. Wid Sjögle i en mosse nära sjön Flarken: Carex pauciflora (äfven vid Sjögle), Andromeda allm. i kärr, Utricularia interm. Drosera rot., long. v. intermedia, Scheuchzeria, Eriophorum alp. Vid Ulfvedal: Ervum hirs. v. β, Pastinaca.”

14. Sedan vi lagt om våra wexter och ätit frukost begåfvo vi oss ut på ströftåg. Emellan Böle och Hult war endast Gran och Björkskogar, samt till St. Fagerhult lika af Gran och Tall. Här var många och vackra ängar med Paris, Melica nutans, Plat. Chlor. Hieracium Pilos. var. δ Kl 1/26

25.

Julii månad.

på aft. kom jag fram till Sjögelö, der ÖfversteLieutnant Nordenskjöld bodde, och begerde logi, som mig mycket gerna beviljades. Goldkuhl framkom sednare. Wi språkade till sent på aft.

15. I dag regnade det oupphörligt hela tiden hwarför ÖfvLieutn. anmodade oss att stanna quar till nästa dag. En son Wilhelm som är Cadett och nu har permission är hemma. Der är äfven 4^a Fröknar: Charlotte 28 år, Elise 22 år, Sophie 20 år och Wilhelmina 9 år. Dagen tillbragtes att roga sig med ungherrskapet och diverse lectyr. På aftonen togs med anvisning af ÖfvLieutn. Betula nana i en mosse S. om Sjögelö t. ymnig på en 22 qu.aln rymd. – Höjderna bestå synnerligast af swartmylla (matjord), hvadan der finnes den största frodigheten af växter, då dalsänkningarna synnerligast består af sand. – Elgar är enl. ÖfvLieutn för några år sedan skjutna vid Rumskulla.

Äkta perlor förevisades som lär blifvit funna i ån vid Hesselby. De voro oklara och troligen omogna. Pelarne Sⁿ är enl. ÖfvLieutn. utmärkt för sin ofantliga rikedom på Körsbär.

Julii månad.

16. Sedan vi i dag spisat frukost togo vi afsked af vårt hederwärda Herrskap och lade i wäg. Vid Mariannelund (en wacker egendom litet därifrån) växte Anthyllis vulneraria, Berberis (rar.), Veronica arvensis et agrestis, Alchemilla aphanes (ett ex. af Goldkuhl funnet på en sandåker). Till Ulfvedal var trakten steril och skogig af Gran, men der war wacker Björkskog och vida åkerfäldt, som fortsattes i omväxling med sköna Eklundar och mest Tallskog ner åt Böle.

Silene inflata & Melandrium äro t. allmänna. Geum rivale-hybridum. Sparganium natans (vid Åssjön). – Kl. 5 framkommo vi till Böle der vi blefvo ytterligare quarbjudna öfver natten.

P. M.: Wid Ryd på en äng tog Goldkuhl ngra ex. af en Hieracium som jag förmodar är antingen H. Nestleri Vill. eller H. echioides Kit. Wid Qville tog G. äfven några små ex. af en ej blommande växt som jag skall framvisa för An.

Dahls Gästgifvaregård d. 17^{de}

17. Sedan vi frukosterat togo vi afsked af vårt

Julii månad.

artiga gästfria Herrskap och skickade saker förut till Dahls Gästgifvaregård (3/4 mil), hwarefter vi promenerade dit. Viola mirab. teml. ymnig, Angelica sylv. Cirsium heteroph. mycket allmänna, börja nu att blomma; Polygonum aviculare & Hydropip. (aa), Plantago major, Hieracium umbellatum, H. fallax (sprsm).

Wägen omväxlar med vidare slätter, större åkrar samt täta Tallbevuxna bergsåsar och Eklundar.

Rökulla Gästgifvaregård dat. s. ov.

Sedan vi på Dahl spisat middag (pris 33 s) reste wi (1½ mil) till Rökulla. Wägen war mest genom wackra tallskogar, oppför ofantliga backar. I Hultsby Sⁿ gingo tvenne höga, dels kala och dels bevuxna bergsåsar på hwardera sidan om wägen, med en å emellan. Dagen efter sedan vi spisat fruk. exkursion.

18de Wid Rökulla anmärktes: Parnassia pal. Vid Hult woro wackra ängar med Björk och Asplundar. Emellan Hult och Rumskulla: Senecio sylvat., Campan. patula (några få ex. på en bråne); Wid Rumskulla: på kyrkogården:

Julii månad.

Linaria vulg., Turritis, Silene inflata (:ymniga), Triticum repens (a.), Geranium pusillum; Barbarea vulgaris (vid bron som vid Rumskulla går öfver ån), Avena caryophylla, (t.a.). Polygonum viviparum & Plat. Chlor. är allmänna på ängarna.

Rökulla Ggård den 20de huj.

Den 19de starkt regn och blåst oupphörligt hela förmidd. På aftonen reste jag till Rökulla samt derifrån till Månsarp till Dr Olai der jag fick nattquater. I dag wackert wäder. Goldkuhl kom på morgonen dit. Vi woro i krkan, åto middag hos D^m samt gingo sedan till Pastor Thörnblom som war en Botanophil *) och egde ett litet herbarium ur hvilket äfven till oss flöt något smått. Straxt der invid wäxte Geranium molle på en bergshäll.

*) Han hade gort några Bot. utflygter i Misterhults skärgården med Wallman, Arrh. m fl.

P. M. Dianthus prolifer har D^r af Pontin tagit i Calmarelän (Resa i Tyskland 1830 p. 31.)

Hedera Helix växer, enl. pastor Thblom

Julii månad.

vid Eldstorp här i snen. Potamogeton rufescens Schrad. Callitriche stagnalis & verna, wäxte i humpar vid wägen. Wid Månsarp finns enl. Doctor Olai Lathraea squamaria.

Utdrag av Gs anteckn.

”Den 12te vid Hult: Ribes alpinum, Juncus articulatus (a.)”

Här upp åt dessa skogiga trakter har vår botaniska skörd warit ytterst usel och dålig; wanliga arter woro mest de enda som kunde träffas.

Kring 420 spec. hafva vi anmärkt under denna vår första utwandring.

Berga den 29 Julii 1851

Den 21te reste vi på morgonen tillsammans 1 3/4 mil till Wimmerby* derifrån Gkuhl marcherade till Aby i Norr och jag reste 6 mil till Westerwik dit jag kom kl. 8 på aft. Jag hade bref från Goldk. till vår Postmästare och som G^s syster Carolina war der så blef jag gentilt och roligt emottagen.

*Hit hade vi bref retournerade från flere st.

Julii månad.

Mina saker bars upp på ett rum och jag hvilade der natten öfver. Den 22de wandrade jag ut åt Norrlandsängen och Grantorpet samt tog på det förra stället Sambucus Ebulus och på det sednare Thymus Chamaedrys, Melilotus macrorrhiza, Campanula patula etc. i mängd. På aftonen war jag på theatern och såg ”Carl v. Moor eller Rövarebandet” spelas af Elffors trupp hvori Herr Forssberg och Fehrström spelade mycket bra. – Den 23de utwandrade jag bittida till Wålningebo (1 mil) der Gs föräldrar bodde. Jag war der till den 24de då jag med Majorskan och flere seglade genom Gamlebyviken till staden tillbaka. Jag gick ombord på ångbåten Cometen som afgick kl. 6 derifrån. Ingen människa som kände mig, och ity ostörd fick jag fritt öfverlämna mig åt minnet af den wackra staden, mitt hyggliga wärdfolk och små äfventyr der. Kl. 11 framkommo vi till Döderhult – en hiskelig, med wackra hus bebyggd by. Jag gick upp på en wacker

Julii månad.

gästgifvaregård och hvilade till kl ½ 6 då jag brått som tusan fick laga mig i ordning. Här styrde min lyckliga stjerna så att jag träffade en Mamsell Anna Jeansson – en söt, ung, englafrom flicka – som blef mitt ljufva sällskap på ångbåten till K. Sedan vi språkat litet blefvo vi som halfslägt och hade sett hvarandra på Öland. Hon var swägerska till Artisten Lindblom i Calmar. Som vi woro alldeles ensamma båda på ångbåten, utan bekanta, så nöjto vi av hvarandras sällskap i dubbelt mått, och jag skall aldrig kunna glömma denna ängel. Wi öfverenskommo dock att snart träffas - - -

Wi framkommo till K. kl. 11 f.m.

Den 26te gick jag till Ryssby till Rossxxx der jag blef till den 29de (i dag). War i går ute och obs. solförmörkelsen: 1) Blommorna tillslöt sina kalkar straxt mörkret inföll och öppnade dem straxt ljust blef. 2). Svalorna flögo och skreko samt småfoglarna gömde sig med samma pip som vanligt om aft., i buskarna, men flögo glada ut vid ljusets ingång. 3). Bland djuren kunde ingen rörelse märkas. 4.) Nattblackor och Myggor surrade omkring i mörkret.

I dag drack jag Brorsskål med Pastor Kjellström.

Kommentarer

I texten finns en mängd understrykningar av t. ex. artnamn och ortnamn. De återges i regel ej i föreliggande avskrift, liksom ej heller det stora antal tankstreck författaren använder.

Bruket av v respektive w är vacklande i originalet och dessutom ofta svårläst. Originalets skrivning har följts i görligaste mån.

Osäkert tolkade ord markeras med symbolen # och ord som inte alls kunnat tolkas ersätts med ###.

Kommentarer och rättelser mottages tacksamt.

Åke Rühling 2015-01-24.